

ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА НА КОМИСИЯ ПО ПРОФЕСИОНАЛНА ЕТИКА КЪМ ПРОКУРОРСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ ПРЕЗ 2024 Г.

Комисията по професионална етика към Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет е постоянно действащ помощен орган към Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет (КПЕ към ПК на ВСС). Комисията осъществява своята дейност въз основа на Закона за съдебната власт (ЗСВ), Правилника за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и на неговата администрация, Правилата за работа на Прокурорската колегия на ВСС, както и съобразно приетите от нея Вътрешните правила за работа на комисията. Нейните правомощия са детайлно уредени в Глава трета, Раздел III от Правилата за работа на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет.

През отчетния период комисията е функционирала в състав от петима/трима/четирима членове на Прокурорската колегия на ВСС като е била подпомагана от един правен експерт и един технически сътрудник от администрацията на ВСС. През изтеклата година КПЕ към ПК на ВСС е провела 22 заседания.

Тук следва да се обърне внимание, че с измененията и допълненията на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) беше прекратено съществуването на ВСС като самостоятелен орган и самостоятелно юридическо лица и съгласно § 23, ал. 2 от него да избирането на Висш съдебен съвет и Висш прокурорски съвет, Съдийската колегия и Прокурорската колегия на дотогавашния Висш съдебен съвет, изпълняват функциите на Висш съдебен съвет, съответно на Висш прокурорски съвет. По силата на § 31, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИД на ЗСВ възникнаха две нови юридически лица – Съдийска колегия и Прокурорска колегия на дотогавашния Висш съдебен съвет, изпълняващи функциите на двата органа.

С решение по протокол № 9 от 6 март 2024 г. Прокурорската колегия, изпълняваща функциите на Висш прокурорски съвет на основание § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. в ДВ бр.106/22.12.2023 г.) е формирала постоянните комисии към нея и техните състави, а именно: Комисия по атестирането и конкурсите, Комисия „Бюджет и финанси и съдебна администрация“, Комисия „Управление на собствеността“, Комисия по правни въпроси, информационни технологии и професионална квалификация, Комисия по професионална етика и Комисия „Дисциплинарна дейност“.

Предвид горното в периода от февруари до август 2024 г. КПЕ към ПК на ВСС е функционирала *като Комисия по професионална етика към Прокурорската колегия на Висш съдебен съвет, изпълняваща*

функциите на Висш прокурорски съвет – протоколи от № 02 до № 12. Именно в този период членовете на комисията са били трима на брой.

Същевременно, промените в Конституцията бяха оспорени пред Конституционния съд, който с решение по к.д. № 13 от 26 юли 2024 г. (обн. ДВ, бр. 66 от 06.08.2024 г.) *обяви* промените в чл. 23; чл. 84, т. 16 (в частта „съответно от Висшия прокурорски съвет“); чл. 91б; чл. 99, ал. 7; чл. 110; чл. 126, ал. 2 и 3; чл. 129; чл. 130; чл. 130а; чл. 130б; чл. 130в, т. 1; чл. 132а, ал. 4, изр. второ; чл. 133 (в частта „Висшия прокурорски съвет“) и чл. 150, ал. 3 от Конституцията, както са въведени с § 1, 4, 5, 7, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 и 21 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.) за противоконституционни като невалидни от датата на влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.). По силата на приетото решение посочените конституционни разпоредби запазват редакцията си преди влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

След сливането на Висшия съдебен съвет, Прокурорската колегия със свое решение № 31/18.09.2024 г. формира наново КПЕ към ПК на ВСС, като съставът на комисията отново е променен и членовете стават четирима на брой.

И през двата периода на функционирането си основните въпроси, които са били предмет на разглеждане и решаване от Комисията са в съответствие с функциите ѝ, разписани във Вътрешните правила за организацията и дейността на КПЕ към ПК (приети с решение по протокол № 29 от 24.10.2017 г., изменени и допълнени с решение по протокол № 18 от 08.10.2019 г., допълнени с решение по протокол № 8 от 04.04.2022 г.). Вътрешен акт с идентично съдържание и наименование е приет от Комисията и за периода, в който същата е била помощен орган към Прокурорската колегия, изпълняваща функциите на Висш прокурорски съвет. (протокол № 05/01.04.2024 г.). С решения по цитирания протокол са приети и Правила за организацията и дейността на комисииите по професионална етика в системата на Прокуратурата на Република България, както и Вътрешни правила за организация на работата с предложения и сигнали, които постъпват в Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш прокурорски съвет.

Функциите на КПЕ към ПК на ВСС са разделени в две основни направления:

- извършване на проучвания и събиране на информация за изготвяне на становища за притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурси за заемане на длъжност в органите на съдебната власт;
- разглеждане и решаване на жалби и сигнали от граждани и юридически лица.

1. Изготвяне на становища за притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурси за заемане на длъжност в органите на съдебната власт.

Основната дейност на КПЕ към ПК на ВСС през 2024 г. е свързана с изготвяне на становища относно притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурсите за заемане на длъжност в органите на съдебната власт. Процедурата е регламентирана в Закона за съдебната власт и Вътрешните правила за организацията и дейността на Комисия по професионална етика към Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет (Правилата).

Съгласно чл. 18 от правилата при изпълнение на правомощията си по чл. 37, ал. 9 от ЗСВ Комисията извършва проучвания и събира информация за изготвяне на становища за притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурсите за заемане на длъжност в органите на съдебната власт. Необходимата информация се събира като се извършват проверки и справки в публични и вътрешни регистри и органи, както следва:

- изготвя писма до Главния прокурор на Република България и главния инспектор на ИВСС с искане за предоставяне на информация за наличие на постъпили сигнали и извършвани проверки срещу магистрата, както и до местната Комисия по професионална етика, която да изготви становище за нравствените качества на кандидата;

- относно класираните кандидати за първоначално назначаване в органите на съдебната власт се изискват служебни характеристики от последната месторабота на кандидата;

- служебно се извършва проверка в деловодната система на АВСС за наличието на сигнали и извършвани проверки за участниците в конкурсите. Изготвя се справка за наличие или не на такива сигнали и проверки, която обхваща последните 5 (пет) години до момента на изготвянето на становището;

- изготвят се справки за наличие на дисциплинарни производства срещу магистратите от комисия „Дисциплинарна дейност и взаимодействие с ИВСС“ към ПК на ВСС;

- изискват се справки от АВСС и ИВСС за постъпили сигнали по ЗПУКИ, наличие на висящи производства или влязъл в сила акт на ИВСС;

- относно кандидатите за административни ръководители в органите на съдебната власт се извършват проверки в печатните и електронни медии за информация, която да поставя под съмнение притежаваните нравствени качества от кандидата.

След събиране на цялата информация се изготвят проекти за становища за нравствените качества на участниците в конкурсите, както и на кандидатите за административни ръководители, които се предоставят за приемане от Комисията. Становищата се приемат с решения на КПЕ към ПК на ВСС.

При всяко назначение Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет извършва преценка за притежаваните нравствени качества на кандидатите на база на изготвените становища от Комисията.

Комисията по професионална етика към Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет през 2024 година е изготвила 146 броя становища за притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурси за заемане на длъжност в органите на съдебната власт. От тях 50 броя становища са за заемане на длъжността „административен ръководител“ или „заместник на административния ръководител“, 37 броя – за преместване и повишаване в длъжност и 64 броя за кандидати за младши прокурори и следователи.

2. Разглеждане и решаване на преписки, образувани по постъпили жалби и сигнали от граждани и юридически лица.

Дейността на КПЕ към ПК на ВСС през 2024 г. е свързана и с разглеждането и решаването на жалби и сигнали от граждани и юридически лица, получени по пощата, по електронен път, чрез Унифицираната система за приемане и обработване на жалби и сигнали и формата за контакт, публикувана на Интернет страницата на ВСС или пуснати в антикорупционните кутии, поставени в отделните звена на съдебната власт. Разглеждането на постъпващите във ВСС жалби и сигнали се извършва по реда на Вътрешни правила за организацията на работа с предложенията и сигналите, които постъпват във Висшия съдебен съвет, приети с решение на Пленума на ВСС по протокол № 12 от 30.05.2019 г. Съгласно приетите Вътрешни правила, на заседания на Комисиите по професионална етика към съответните колегии на ВСС, се внасят за разглеждане само предложения и сигнали, които са относими към техните правомощия.

Предложенията и сигналите, които са от компетентността на КПЕ към ПК на ВСС (сигнали, съдържащи данни за нарушения на етичните правила и норми регламентирани в Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи; сигнали във връзка с изготвянето на становища за нравствените качества на кандидатите за заемане на длъжност в органите на съдебната власт; сигнали за наличие на несъвместимост) се предоставят на председателя на Комисията за запознаване и преценка за включване в дневен ред за заседание на КПЕ. При необходимост свързана с правилната квалификация на предложението или сигнала, същите се докладват на КПЕ с изрично отбелязване на основанието за това.

Общият брой на разгледаните от КПЕ към ПК на жалби и сигнали за отчетния период е 77 броя.

Част от подадените сигнали са общи, съдържащи оплаквания и недоволство от постановени прокурорски актове и от молби за преразглеждане и решаване на конкретни казуси. Тези преписки се

решават чрез насочване на подателите на сигналите да търсят защита на правата си по реда на инстанционния контрол, тъй като ВСС и в частност Комисията не са компетентни да се произнасят по правилността и законосъобразността на актовете на магистратите или да обсъждат предприетите от тях процесуални действия, както и да извършват проверки. Относно оплакванията във връзка с изпълнението на предвидените в закона функции, които осъществяват прокурорите, жалбоподателите се уведомяват, че тези оплаквания не са от естество да обосноват поведение на магистрата, противоречащо на правилата на професионалната етика.

През отчетния период на 9 жалбоподатели са изпратени уведомителни писма, че исканията им са извън правомощията на Комисията, а на един е отговорено след извършена проверка.

От изпратените по компетентност на други органи са 28 броя преписки, от които: 04 бр. е до Главния прокурор на Република България, 01 бр. до Инспектората към Висшия съдебен съвет, 12 бр. до други органи на съдебната власт и 11 бр. до други звена и институции.

Комисията е приела за сведение 25 бр. преписки. Следва да се има предвид, че това са становища на местни етични комисии за резултатите от извършените от тях проверки и повторни сигнали, по които Комисията вече се е произнасяла и е отговаряла на техните податели и на основание чл. 124 АПК за приети за сведение и приложени към дело.

3. Приемане на Етичен кодекс на българските прокурори и следователи.

Във връзка с изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 84 от 2023 г.) и след проведено обсъждане с органите на съдебната власт, на свое заседание, проведено на 19.10.2023 г. Комисията по професионална етика към Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет приема проект на Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи, който на основание чл. 30, ал. 5, т. 23 от Закона за съдебната власт бе приет от Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, с решение по протокол № 29 от 25.10.2023 г. и изпратен за одобрение от Пленума на Висшия съдебен съвет.

На заседание на КПЕ към ПК на ВСС е разгледано писмо от министъра на финансите относно изпълнение на етап № 219 „Укрепване на капацитета на ИВСС за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт“ от реформа C10.R2 „Противодействие на корупцията“ от Националния план за възстановяване и устойчивост“. Като елемент от изпълнението на етапа, пред Европейската комисия са били представени Кодекс за етично поведение на българските съдии и Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи. Кодексите са приети без предварително консултиране с Венецианската комисия, каквото е

изискването на етап № 219, съгласно приложението към Решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България. В рамките на преговорите по одобряване на второто плащане по НПВУ, от ЕК е изискано и чрез Министерство на правосъдието е проведена консултация на двата кодекса с Венецианската комисия. Тя е изразила официални становища по двата кодекса, като в тях се отправят конкретни препоръки за подобряване съдържанието им.

Със свое решение по протокол № 28/17.07.2024 г., Прокурорската колегия е приела проект на Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи (КЕПБПС), в който са отразени препоръките на Венецианската комисия, съгласно изготвеното от нея становище референтен номер 1177/2023 по отношение на Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи. В изпълнение на същото решение на Прокурорската колегия, проектът на КЕПБПС заедно със становището и препоръките на Венецианската комисия са изпратени на органите на Прокуратурата на Република България, на Асоциацията на прокурорите и на Камарата на следователите за изразяване на становища и предложения по представения проект.

В определения срок са постъпили становища от органите на прокуратурата, обобщени от и.ф. главния прокурор, както и от Камарата на следователите.

С решение на Комисията по професионална етика към Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет по протокол № 16/31.10.2024 г. е отправено предложение до органите на прокуратурата и професионалните организации на прокурорите и следователите за определяне на представители за участие в работна група за изготвяне на нов Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи.

Междувременно е постъпило поредно писмо от министъра на финансите, в което се съдържат препоръки на Европейската комисия, които да бъдат съобразени в КЕПБПС.

В заседание на КПЕ към ПК на ВСС, проведено на 26.11.2024 г. е разгледан и обсъден проект на Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи в приетия му от Прокурорската колегия вариант от 17.07.2024 г. допълнен с препоръките на Венецианската комисия, с отразени възприетите становища на органите на прокуратурата и професионалните организации, както и препоръките на Европейската комисия. Проектът е приет с решение по протокол № 18/26.11.2024 г.

4. Приемане на доклад за кандидата за главен прокурор на Република България.

С решение по протокол № 19/22.06.2023 г. на Пленума на ВСС е открита процедура за избор на главен прокурор на Република България,

която с решение по протокол № 20/06.07.2023 г. е спряна на основание чл. 54, ал. 1, т. 4 от АПК до приключване на производството по конституционно дело № 10/2023 г. по описа на Конституционния съд на Република България. Във връзка с постановеното конституционно Решение № 14 от 26.07.2024 г. по конституционно дело № 10/2023 г. и поради отпадане на основанията за спиране, процедурата за избор на главен прокурор е възобновена с решение на Пленума на ВСС по протокол № 2/12.09.2024 г.

Във връзка с горното и в изпълнение на чл. 173, ал. 9 ЗСВ КПЕ към ПК на ВСС, на свое заседание, проведено на 26.11.2024 г. приема Доклад за притежаваните нравствени качества от Борислав Боби Сарафов, и.ф. главен прокурор на Република България, който е единствен кандидат в процедурата за избор на главен прокурор, провеждана от ВСС. В Доклада си КПЕ към ПК на ВСС констатира, че предложеният кандидат за главен прокурор спазва изискванията, регламентирани в Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи и притежава необходимите нравствени качества, за да бъде избран на длъжността „главен прокурор“ на Република България.

С оглед на приетия § 16 от ПЗР на ЗИД на ЗСВ (обн. в ДВ, бр. 6/21.01.2025 г.) и чл. 33, ал. 4 от ЗСВ, откритата, с решение на Пленума на Висшия съдебен съвет по Протокол № 19/22.06.2023 г. процедура за избор на главен прокурор на Република България е прекратена с решение на Пленума на ВСС (протокол № 2/23.01.2025 г.).

5. Приемане на Анализ на добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие с относимите европейски и международни стандарти във връзка с проверките на Инспектората на Висшия съдебен съвет по глава девета, раздел Ia и Ib от Закона за съдебната власт.

В заседание на Комисията, проведено на 09.07.2024 г. е разгледано писмо от Теодора Точкова – Главен инспектор на Инспектората към ВСС, с което на основание чл. 54, ал. 1, т. 19 от Закона за съдебната власт ЗСВ представя на Прокурорската колегия Анализ на добрите и лошите практики по отношение спазването на етичните правила в съответствие с относими европейски и международни стандарти. Анализът е във връзка с проверките на ИВСС по глава девета, раздели Ia и Ib от ЗСВ за 2022 година.

Предмет на анализа е изследване на добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие с относимите европейски и международни стандарти във връзка с проверките на Инспектората към Висшия съдебен съвет по глава девета, раздел I а от Закона за съдебната власт „Проверка на имуществените декларации на съдиите, прокурорите и следователите“ и раздел Ib „Проверки за почтеност

и конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и проверки, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователите“.

В анализа са разгледани относимите европейски и международни стандарти във връзка с етичното поведение на съдиите, прокурорите и следователите и във връзка с декларирането на имущество и интереси от съдии, прокурори и следователи. Разгледани са принципите на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, действал до 30.10.2023 г.

Обследвани са добри практики на други европейски държави в областта на декларирането на имущество и интереси от съдии, прокурори и следователи, в областта на проверките за почтеност и конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт и проверките, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите.

Анализирана е нормативната уредба и правомощията на ИВСС при проверките на имуществените декларации на магистратите, като е обърнато внимание, че основната цел, залегнала в ЗСВ по отношение на ролята на декларациите за имущество и интереси за превенция на корупцията, е осигуряването на публичност и прозрачност на имуществото и доходите на магистратите, способстващо от своя страна за повишаване на доверието на гражданите в съдебната система. Другата основна цел е създаването на механизъм за недопускане на конфликт на интереси.

На следващо място е извършен анализ и на нормативната уредбата и правомощията на ИВСС при проверките за почтеност и конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт.

Във връзка с извършения анализ са направени и редица предложения, които с решение по протокол № 10/09.10.2024 г. са предоставени на вниманието на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш прокурорски съвет.

Отчетът за дейността на Комисия по професионална етика към Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет за 2024 г. е приет с решение по протокол № 13 от 8 май 2025 г. на Комисията по професионална етика към Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет.